

Αρείου Πάγου 1037/2009 (Ε, ΠΟΙΝΙΚΕΣ)

Πηγή:

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=DkLQOoPj4FD5wzA1zWlt_hgdbsQrhU6&apof=1037_2009

Θέμα

Αιτιολογίας επάρκεια, Ελαφρυντικές περιστάσεις, Υπέρβαση εξουσίας, Ποινή, Ανθρωποκτονία από αμέλεια, Αναίρεση μερική, Κατηγορούμενος.

Περίληψη:

Ανθρωποκτονία από αμέλεια δια παραλείψεως. Στοιχεία εγκλήματος. Εργατικό ατύχημα. Ευθύνη εργολάβου και επιβλέποντος μηχανικού. Ιδιαίτερες νομικές υποχρεώσεις κατά τις διατάξεις του ΠΔ 305/1996, (προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 92/57/ΕΟΚ). Λαμβανόμενα μέτρα σύμφωνα με τις ελάχιστες προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II αρ. 8 παρ. 2α σε συνδυασμό με το παράρτημα IV - Μέρος Β, Τμήμα II άρθρο 5. (Πτώσεις από ύψος). Υποχρεώσεις επιβλέποντος (άρθρο 7 του Ν. 1396/1983). Λόγοι αναίρεσης για έλλειψη αιτιολογίας. Χειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος κατηγορουμένου επέρχεται και όταν το δικαστήριο, δεν αναγνώρισε ένα ελαφρυντικό, που του είχε αναγνωρισθεί από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, αντί γι' αυτό δε του αναγνώρισε άλλο, καθώς και όταν το δικαστήριο της παραπομπής, δεν αναγνωρίζει στον κατηγορούμενο ελαφρυντική περίπτωση την οποία του είχε αναγνωρίσει με την αναιρεθείσα απόφαση. Υπέρβαση εξουσίας. Αναιρεί μόνο ως προς τη μη αναγνώριση της ελαφρυντικής περιστάσεως και ως προς την ποινή (μη συντρεχούσης περιπτώσεως για αυτεπάγγελτη έρευνα τυχόν παραγραφής). Αναιρεί εν μέρει ως προς την ελαφρυντική περίπτωση του άρθρου 84 παρ. 2 εδ. δ' ΠΚ και ως προς την περί ποινής διάταξη. Παραπέμπει κατά το αναιρούμενο μέρος. Απορρίπτει κατά τα λοιπά.

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Κωνσταντίνο Κούκλη, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Βασίλειο Λυκούδη- Εισηγητή, Ελευθέριο Νικολόπουλο, Αναστάσιο Λιανό και Βιολέττα Κυτέα, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 20 Μαρτίου 2009, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Παναγιώτη Θάνου (γιατί κωλύεται ο Εισαγγελέας) και της Γραμματέως Ευδοκίας Φραγκίδη, για να δικάσει την αίτηση των αναιρεσιόντων - κατηγορουμένων 1. Χ1 και 2. Χ2, που εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Ιωάννη Γιατράκο, περί αναίρεσεως της 280/2008 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Πλημμελημάτων Αιγαίου.

Το Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Αιγαίου, με την ως άνω απόφασή του, διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ' αυτή, και οι αναιρεσιόντες-κατηγορούμενοι ζητούν την αναίρεση

αυτής, για τους λόγους που αναφέρονται στην από 16 Δεκεμβρίου 2008 αίτησή τους, η οποία καταχωρίστηκε στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 97/2009.

Αφού άκουσε

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των αναιρεσειόντων, που ζήτησε όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά και τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να γίνει δεκτή εν μέρει η προκείμενη αίτηση αναίρεσης.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Ι. Κατά το άρθρο 302 παρ. 1 του Π.Κ., όποιος επιφέρει από αμέλεια το θάνατο άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών. Από το συνδυασμό της διάταξης αυτής με εκείνη του άρθρου 28 του Π.Κ., κατά την οποία από αμέλεια πράττει όποιος, από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε κατά τις περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλει, είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα, που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν, προκύπτει ότι, για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, απαιτείται να διαπιστωθεί, αφενός, ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την απαιτούμενη, κατά αντικειμενική κρίση προσοχή, την οποία οφείλει να καταβάλει κάθε μετρίως συνετός και ευσυνειδήτος άνθρωπος, κάτω από τις ίδιες πραγματικές καταστάσεις, με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνθήκες που επικρατούν στις συναλλαγές, την κοινή πείρα, τη λογική και τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων και, αφετέρου, ότι είχε τη δυνατότητα να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να τελεί σε αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο με την πράξη ή την παράλειψη. Η παράλειψη ως έννοια, ενυπάρχει σε κάθε είδος αμέλειας, εφόσον το ένα σκέλος της ευθύνης συνίσταται, στην μη καταβολή της προσοχής, δηλαδή σε παράλειψη. Όταν όμως η αμέλεια δεν συνίσταται σε ορισμένη παράλειψη, αλλά σε σύνολο συμπεριφοράς που προηγήθηκε του αποτελέσματος, τότε για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, ως εγκλήματος που τελείται με παράλειψη, απαιτείται η συνδρομή και των όρων του άρθρου 15 του Π.Κ., κατά το οποίο, όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης, απαιτεί να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα, η μη αποτροπή του, τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια, αν ο υπαίτιος της παράλειψης, είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος. Από την τελευταία διάταξη, συνάγεται ότι αναγκαία προϋπόθεση της εφαρμογής της, είναι η ύπαρξη ιδιαίτερης (δηλαδή ειδικής και όχι γενικής) υποχρέωσης του υπαιτίου προς ενέργεια, που τείνει στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος, για την επέλευση του οποίου ο νόμος απειλεί ορισμένη ποινή. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να πηγάζει από ρητή διάταξη νόμου ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, που συνδέονται με ορισμένη έννομη σχέση του υπόχρεου ή από σύμβαση ή από ορισμένη συμπεριφορά του υπαιτίου, από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. Σ' αυτή την

περίπτωση, πρέπει στην αιτιολογία να αναφέρεται και η συνδρομή αυτής της υποχρέωσης και να προσδιορίζεται ο επιτακτικός κανόνας δικαίου, από τον οποίο πηγάζει. Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις του ΠΔ 305/1996, σκοπός του οποίου, κατά το άρθρο 1 παρ.1 αυτού, είναι η προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων προς τις διατάξεις της οδηγίας 92/57/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 1992 (ΕΕΛ 245/26892) "σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια" και ως τέτοια θεωρούνται, κατά το άρθρο 2 παρ.1α, "κάθε εργοτάξιο όπου πραγματοποιούνται εργασίες οικοδομικές ή/και πολιτικού μηχανικού και γενικά εκτελείται τεχνικό έργο", για να διαφυλάξουν την ασφάλεια και την υγεία στο εργοτάξιο, και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 6 και 7 του πιο πάνω διατάγματος οι εργολάβοι και υπεργολάβοι λαμβάνουν μέτρα σύμφωνα με τις ελάχιστες προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II, αρ. 8 παρ.2α σε συνδ. με το παράρτημα IV - Μέρος Β, Τμήμα II άρθ 5.(Πτώσεις από ύψος), όπου, στο άρθρο 5, ορίζεται ότι: "5.1. Οι πτώσεις από ύψος πρέπει να προλαμβάνονται, ιδίως μέσω στερεών κιγκλιδωμάτων με επαρκές ύψος που θα διαθέτουν τουλάχιστον ένα εμπόδιο στη στάθμη του δαπέδου, ένα χειρολισθήρα και ενδιάμεσο οριζόντιο στοιχείο, ή άλλο ισοδύναμο μέσο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. 5.2. Οι εργασίες σε ύψος μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο με τη βοήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού ή με μηχανισμούς συλλογικής προστασίας όπως κιγκλιδώματα, εξέδρες ή δίχτυα προστασίας. Σε περίπτωση που η χρήση αυτών των μέσων δεν είναι δυνατή λόγω της φύσης των εργασιών, πρέπει να προβλέπονται τα κατάλληλα μέσα πρόσβασης και να χρησιμοποιούνται ζώνες ασφαλείας ή άλλες μέθοδοι ασφάλειας με αγκύρωση, με τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας". Μεταξύ δε των υπευθύνων για την λήψη αυτών των μέτρων είναι και ο μηχανικός που αναλαμβάνει την επίβλεψη της εφαρμογής της μελέτης και της εκτέλεσης τεχνικού έργου ή τμήματος του, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης. Ειδικότερα, στο άρθρο 7 (Υποχρεώσεις επιβλέποντος) του Ν 1396/1983, οι διατάξεις του οποίου, κατά το άρθρο 1 αυτού "αφορούν αποκλειστικά στη λήψη και τήρηση των μέτρων ασφαλείας για την προστασία των εργαζομένων και τρίτων κατά την εκτέλεση των οικοδομικών και λοιπών τεχνικών έργων, προβλέποντα τα εξής : "Ο επιβλέπων, εκτός από τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από άλλες διατάξεις έχει και τις ακόλουθες :1. Να δίνει οδηγίες κατασκευής, σύμφωνες με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για την εκτέλεση εργασιών αντιστηρίξεων, σταθερών ικριωμάτων και πίνακα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Να επιβλέπει την τήρηση των οδηγιών αυτών πριν από την έναρξη των εργασιών και περιοδικά κατά την εκτέλεσή τους. 2. Να δίνει οδηγίες σύμφωνες με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για τη λήψη μέτρων ασφαλείας από κινδύνους που προέρχονται από εναέριους και υπόγειους αγωγούς της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) και να επιβλέπει την τήρησή τους. 3. Να επιβλέπει την εφαρμογή της μελέτης μέτρων ασφαλείας που αναφέρεται στο άρθρο 6 του νόμου αυτού και να δίνει τις σχετικές οδηγίες. 4. Να δίνει οδηγίες σε περίπτωση σοβαρών ή επικίνδυνων έργων και εάν χρειάζεται να συντάσσει μελέτη

για την προσαρμογή των προδιαγραφών των μέτρων ασφαλείας που προβλέπονται. 5. Να υποδεικνύει εγγράφως στον κύριο του έργου, στην περίπτωση του άρθρου 4 & 1 και 2 του παρόντος, τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας κατά περίπτωση και φάση του έργου". Εξάλλου, η καταδικαστική απόφαση έχει την από τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ.3 του Συντάγματος και 139 ΚΠΔ απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει λόγο αναιρέσεως από το άρθρο 510 παρ.1 στοιχ.Δ' ΚΠΔ, όταν αναφέρονται σ' αυτήν με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων του εγκλήματος, οι αποδείξεις που τα θεμελίωσαν και οι νομικοί συλλογισμοί, με τους οποίους έγινε η υπαγωγή των περιστατικών αυτών στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόστηκε. Δεν αποτελούν, όμως, λόγο αναιρέσεως η εσφαλμένη εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα η εσφαλμένη εκτίμηση των εγγράφων, η εσφαλμένη αξιολόγηση των καταθέσεων των μαρτύρων, η παράλειψη αναφοράς και αξιολόγησης κάθε αποδεικτικού στοιχείου χωριστά και η παράλειψη της αξιολογικής συσχέτισεως μεταξύ των αποδεικτικών στοιχείων, καθόσον στις περιπτώσεις αυτές πλήττεται η αναιρετικά ανέλεγκτη κρίση του δικαστηρίου της ουσίας. Ειδικά, ως προς τα αποδεικτικά μέσα, πρέπει να προκύπτει με βεβαιότητα, ότι έχουν ληφθεί υπόψη όλα στο σύνολό τους και όχι ορισμένα μόνον από αυτά. Για την βεβαιότητα αυτή, αρκεί να μνημονεύονται όλα, έστω κατά το είδος τους (μάρτυρες, έγγραφα κλπ), χωρίς ανάγκη ειδικότερης αναφοράς τους και μνείας του τι προέκυψε από καθένα. Όταν δε εξαίρονται ορισμένα από αυτά, δεν προκύπτει ότι δεν λήφθηκαν υπόψη τα άλλα, ούτε ανακύπτει ανάγκη αιτιολόγησης, γιατί δεν εξαίρονται τα άλλα.

II. Στην προκειμένη περίπτωση, το Τριμελές Εφετείο Αιγαίου, που δίκασε τις εφέσεις των αναιρεσειόντων - κατηγορουμένων δέχθηκε, κατά την αναιρετικώς ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, μετά από εκτίμηση και αξιολόγηση των αναφερόμενων κατ' είδος αποδεικτικών μέσων, όπως προκύπτει από το αιτιολογικό σε συνδυασμό με το διατακτικό της προσβαλλόμενης απόφασής του, τα οποία αποτελούν ενιαίο σύνολο και παραδεκτά αλληλοσυμπληρώνονται, τα εξής πραγματικά περιστατικά: "Περί τα τέλη του έτους 2000 η Σ1, κατόπιν συμβάσεως έργου που καταρτίστηκε μεταξύ αυτής και του Χ1 (πρώτου κατηγορούμενου), εργολάβου οικοδομών, του ανέθεσε την ανέγερση διωρόφου οικοδομής μετά υπογείου σε οικόπεδο ιδιοκτησίας της, που βρίσκεται στην περιοχή "...". Για την ανέγερση της εν λόγω οικοδομής είχε εκδοθεί η υπ' αριθ.490/2000 οικοδομική άδεια από το Πολεοδομικό Γραφείο.... Τη μελέτη και επίβλεψη του εν λόγω έργου είχε αναλάβει κατόπιν προσθήσεώς του από την παραπάνω ιδιοκτήτρια ο Χ2 (δεύτερος κατηγορούμενος). Με την ως άνω συμφωνία, μεταξύ άλλων, συνομολογήθηκε ότι την πρόσληψη του απαραίτητου εργατοτεχνικού προσωπικού θα έκανε ο ως άνω εργολάβος, ο οποίος σε εκτέλεση της εργολαβικής αυτής συμβάσεως προσέλαβε μεταξύ άλλων εργατών και τον αλλοδαπό Θ1, με σύμβαση αορίστου χρόνου για να εργαστεί ως εργάτης. Στις 30-1-2001 και περί ώρα 9-45, ενώ ο ως άνω εργάτης εκτελούσε εργασίες καλουπώματος στην τaráσσα του Α' ορόφου,

έχασε την ισορροπία του και έπεσε με το κεφάλι στο έδαφος, σε ύψος 7 περίπου μέτρων, με αποτέλεσμα να υποστεί βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, συνεπεία των οποίων επήλθε αμέσως ο θάνατός του. Το ατύχημα δε αυτό "οφείλεται σε υπαιτιότητα (αμέλεια) και των δύο ως άνω κατηγορουμένων, εργολάβου και επιβλέποντος μηχανικού, αντίστοιχα, οι οποίοι παρέλειψαν να λάβουν όπως όφειλαν και υποχρεούντο τα επιβαλλόμενα ως εκ της παραπάνω ιδιότητας τους προστατευτικά μέτρα για την ασφάλεια των εργαζομένων, όπως αυτά προσδιορίζονται από το Π.Δ. 778/1980, το Π.Δ. 1673/81 και το Ν. 1396/1983-Ειδικότερα, η ευθύνη του πρώτου κατηγορουμένου (εργολάβου) συνίσταται στο ότι, ενώ ήταν υποχρεωμένος, ως εκ της ιδιότητάς του, να κατασκευάσει σταθερά ικριώματα ή άλλα μέτρα ασφαλείας όπως κιγκλιδώματα, εξέδρες ή δίκτυα προστασίας στην ως άνω διώροφη οικοδομή όπου εκτελούντο εργασίες καλουπώματος στο δεύτερο όροφο αυτής και έτσι υπήρχε άμεσος κίνδυνος καταπτώσεως κάποιου εργαζόμενου αν έχανε την ισορροπία του, αυτός παρέλειψε, παρά την εκ του νόμου υποχρέωσή του, να πράξει τούτο, όπως θα έκανε κάθε συνετός και ευσυνειδητός άνθρωπος. Επίσης, αυτός δεν παρίστατο όπως είχε υποχρέωση κατά τη διάρκεια των εργασιών στην οικοδομή και να δίνει οδηγίες στους εργαζομένους, ώστε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί. Περαιτέρω η ευθύνη του δεύτερου κατηγορουμένου, επιβλέποντος πολιτικού μηχανικού, συνίσταται στο ότι, μολονότι αυτός διαπίστωσε, λόγω της επιβλέψεως που έκανε, ότι ο πρώτος κατηγορούμενος (εργολάβος) δεν κατασκεύασε στην ως άνω οικοδομή τα προαναφερθέντα μέτρα ασφαλείας για την ασφάλεια των εργαζομένων, οι οποίοι εργάζονταν στον πρώτο όροφο σε ύψος επτά μέτρων από το έδαφος, δεν έδωσε, όπως είχε υποχρέωση (άρθρο 7 Ν. 1396/1983), εντολή και οδηγίες κατασκευής αυτών στον εργολάβο και να επιβλέπει την τήρηση των οδηγιών του. Η έλλειψη των ως άνω μέτρων ασφαλείας αποδεικνύεται πλην άλλων στοιχείων και από την από 14-2-2001 έκθεση αυτοψίας του επιθεωρητή εργασίας Ε1 που αναγνώστηκε στο ακροατήριο, ο οποίος σημειώνει ότι το εν λόγω ατύχημα θα αποφεύγονταν αν είχαν κατασκευαστεί κιγκλιδώματα, ή θωράκια ή δίκτυ προστασίας που θα εμπόδιζε την πτώση. Εάν δε κατασκευάζονταν τα ως άνω μέτρα ασφαλείας στο σημείο της οικοδομής όπου εργαζόταν ο ως άνω αλλοδαπός, έστω και αν αυτός έχανε προς στιγμήν την ισορροπία του, θα μπορούσε να συγκρατηθεί από τις σκαλωσιές ή τα ικριώματα και να μην καταπέσει στο έδαφος...." . Κατ' ακολουθίαν του σκεπτικού αυτού, οι κατηγορούμενοι - αναιρεσεύοντες κηρύχθηκαν ένοχοι για το έγκλημα της ανθρωποκτονίας εξ αμελείας, με το ελαφρυντικό του πρότερου έντιμου βίου. Ειδικότερα κηρύχθηκαν ένοχοι του ότι: "Στη ..., στην περιοχή ..., στις 30-1-2001, ο πρώτος κατηγορούμενος, Χ1, ως εργολάβος οικοδομών της εκεί ανεγειρόμενης οικοδομής και ο δεύτερος κατηγορούμενος, Χ2, ως πολιτικός μηχανικός για την ως άνω οικοδομή από αμέλειά τους, δηλαδή από έλλειψη της προσοχής που όφειλαν κατά τις περιστάσεις και μπορούσαν να καταβάλουν, δεν προέβλεψαν το αξιόποιο αποτέλεσμα που προκάλεσε η πράξη τους και επέφεραν το θάνατο άλλου, για την αποτροπή της επέλευσης του οποίου είχαν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση. Ειδικότερα, ο μεν πρώτος κατηγορούμενος, Χ1, ενώ ήταν υποχρεωμένος

ως εκ της ιδιότητάς του ως εργολάβου, να τοποθετήσει στερεά κιγκλιδώματα με επαρκές ύψος που θα διέθεταν τουλάχιστον ένα εμπόδιο στη στάθμη του δαπέδου, ένα χειρολισθήρα και ενδιάμεσο οριζόντιο στοιχείο ή άλλο ισοδύναμο μέσο, είτε άλλους μηχανισμούς συλλογικής προστασίας, όπως κιγκλιδώματα, εξέδρες ή δίχτυα προστασίας, προς πρόληψη πτώσεως κάποιου εργάτη από την ως άνω οικοδομή, κατά παράβαση των διατάξεων των αρθ. 2§1, 12§1 σε συνδ. με Παράρτημα II και 8§2α σε συνδ. με Παράρτημα IV-Μέρος Β, τμήμα II αρθ. 5§5.1, 5.2 του ΠΔ 305/1996 που εκδόθηκε προς συμμόρφωση προς την Οδηγία 92/57/ΕΟΚ, αυτός παρέλειψε, παρά την εκ του νόμου υποχρέωσή του, να πράξει τούτο, όπως θα έκανε κάθε συνετός και ευσυνειδητός άνθρωπος. Επίσης, αυτός δεν παρίστατο όπως είχε υποχρέωση κατά τη διάρκεια των εργασιών στην οικοδομή και να δίνει οδηγίες στους εργαζομένους, ώστε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί. Ο δε δεύτερος κατηγορούμενος, Χ2 ως επιβλέπων πολιτικός μηχανικός, μολοντί διαπίστωσε ότι ο πρώτος κατηγορούμενος (εργολάβος) δεν κατασκεύασε στην ως άνω οικοδομή τα προαναφερθέντα μέτρα ασφαλείας για την ασφάλεια των εργαζομένων, δεν έδωσε, όπως είχε υποχρέωση (άρθρο 7 Ν. 1396/1983), εντολή και οδηγίες κατασκευής αυτών στον εργολάβο και δεν επέβλεψε την τήρηση των οδηγιών του, με συνέπεια, όταν ο εργαζόμενος στην οικοδομή Θ1, που εκτελούσε εργασίες καλουπώματος στην ταράτσα του Α' ορόφου της ανωτέρω οικοδομής, έχασε την ισορροπία του, να πέσει από ύψος επτά (7) μέτρων περίπου στο έδαφος, με αποτέλεσμα να υποστεί πολλαπλές εκδορές και εκχυμώσεις κατά το πρόσωπο, τα άνω και κάτω άκρα και την πρόσθια θωρακική χώρα, διάσχιση τριχωτού κεφαλής, βρεγματικά, σχήματος ανώμαλου, εκχυμωτικό μώλωπα, κυκλωτερώς φερόμενο κατά το δεξιό οφθαλμό δίκην οματοϋαλίων, κάταγμα αριστερού μηριαίου υπέρθεν της κατά γόνυ αρθρώσεως, κάταγμα εμπυεσματικό αριστερού βρεγματικού οστού, υπαραχνοειδή αιμορραγία εγκεφάλου τραυματικής αιτιολογίας και κάταγμα κατά το δεξιό οπίσθιο και μέσο εγκεφαλικό βόθρο, συνεπεία των οποίων, ως μόνης ενεργού αιτίας, απήλθε ο θάνατός του". Για την πράξη τους δε αυτή, η οποία προβλέπεται και τιμωρείται, όπως αναφέρεται στην απόφαση, από τις διατάξεις των άρθρων 26 παρ.1, 28, 84 παρ.2α, 302 παρ.1 του ΠΚ, άρθ. 2 παρ.1, 12 παρ.1 σε συνδ. με Παράρτημα II άρθρ.8 παρ.2α σε συνδ. με Παράρτημα IV- Μέρος Β, Τμήμα II άρθρ. 5.1, 5.2 του ΠΔ 305/199 και 7 του ν.1396/83, οι αναιρεσείοντες καταδικάστηκαν σε ποινή φυλάκισης πέντε μηνών ο καθένας, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη για τρία έτη. III. Με τις πιο πάνω παραδοχές, το Τριμελές Εφετείο, διέλαβε στη προσβαλλόμενη απόφασή του, με συνδυασμό σκεπτικού και διατακτικού, που παραδεκτώς συμπληρώνουν την αιτιολογία της, την απαιτούμενη ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού εκθέτει σ' αυτήν με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποδείχθηκαν από την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική υπόσταση της αξιόποινης πράξεως της ανθρωποκτονίας από αμέλεια (μη συνειδητής), για την οποία καταδικάστηκαν οι κατηγορούμενοι-αναιρεσείοντες, καθώς και τους συλλογισμούς, με βάση τους οποίους έκανε την υπαγωγή τους στις πιο πάνω ουσιαστικές ποινικές διατάξεις,

τις οποίες ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου παραβίασε. Ειδικότερα, προσδιορίζεται με σαφήνεια και εξειδικεύεται η νομική υποχρέωση του καθενός κατηγορουμένου και η διαπιστωθείσα παράλειψη της υποχρέωσης αυτής, αναφορικά με το επελθόν αποτέλεσμα, ήτοι τον θάνατο του παθόντος. Το γεγονός δε ότι στο σκεπτικό της απόφασης εξάγονται ορισμένα αποδεικτικά στοιχεία (όπως η από 14-2-2001 έκθεση αυτοψίας του επιθεωρητή εργασίας Ε1, η οποία, όπως ρητώς αναφέρεται στην απόφαση " αναγνώστηκε στο ακροατήριο"), δεν συνάγεται ότι δεν λήφθηκαν υπόψη τα λοιπά , δηλαδή τα αναφερόμενα κατ' είδος στην αρχή του σκεπτικού της απόφασης αποδεικτικά μέσα, χωρίς να ανακύπτει ανάγκη χωριστής αιτιολόγησης και ειδικής αναφοράς και προσδιορισμού αυτών. Προσδιορίζεται επίσης ειδικώς η αμέλεια (μη συνειδητή) την οποία επέδειξε στη συγκεκριμένη περίπτωση ο καθένας από τους κατηγορουμένους και η οποία συνίσταται, αντίστοιχα, στο ότι, ενώ είχαν αναλάβει, ο μεν εργολάβος οικοδομών Χ1, μετά από σύμβαση έργου, που καταρτίστηκε μεταξύ αυτού και της Σ1, την ανέγερση της πιο πάνω διώροφης οικοδομής, και προς εκτέλεση της εργολαβικής αυτής συμβάσεως είχε προσλάβει με σύμβαση αορίστου χρόνου μεταξύ άλλων εργατών και τον αλλοδαπό Θ1, προκειμένου να εργασθεί ο τελευταίος στο έργο αυτό ως εργάτης, ο δε πολιτικός μηχανικός Χ2, κατόπιν προστήσεώς του από την παραπάνω ιδιοκτήτρια, τη μελέτη και επίβλεψη του ως άνω έργου με την ιδιότητα του επιβλέποντος μηχανικού, παρέλειψαν να λάβουν, όπως όφειλαν και υπεχρεούντο τα επιβαλλόμενα από τις παραπάνω ιδιότητες τους προστατευτικά μέτρα για την ασφάλεια των εργαζομένων, όπως αυτά προσδιορίζονται στις αναφερόμενες στην απόφαση διατάξεις και συγκεκριμένα: Ενώ ήταν υποχρεωμένος ο πρώτος εξ αυτών (Χ1), ως εκ της ιδιότητάς του ως εργολάβου του έργου, να λάβει τα ειδικώς προσδιοριζόμενα στην απόφαση μέτρα προστασίας, παρέλειψε αυτός, παρά την εκ του νόμου υποχρέωση του, να πράξει τούτο, όπως θα έκανε κάθε συνετός και ευσυνειδητός, δηλαδή ο οποιοσδήποτε εργολάβος (χωρίς να απαιτείται περαιτέρω προσδιορισμός και εξειδίκευση ότι το Δικαστήριο εννοεί τον "μετρίως συνετό" και υπό τις αυτές συνθήκες ενεργούντα εργολάβο). Επίσης, δεν παρίστατο, όπως είχε υποχρέωση, κατά τη διάρκεια των εργασιών στην οικοδομή, για να δίνει οδηγίες στους εργαζόμενους, ώστε να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί. Ο δεύτερος τούτων επιβλέπων πολιτικός μηχανικός (Χ2), μολονότι διαπίστωσε, λόγω της επιβλέψεως που έκανε, ότι ο συγκατηγορούμενός του εργολάβος του έργου Χ1 δεν είχε κατασκευάσει στην υπό ανέγερση οικοδομή τα προαναφερθέντα μέτρα ασφαλείας για την ασφάλεια των εργαζομένων, οι οποίοι εργάζονταν στον πρώτο όροφο αυτής και σε ύψος επτά μέτρων από το έδαφος, δεν έδωσε, όπως είχε υποχρέωση (άρθρο 7 του Ν. 1396/1983), εντολή και οδηγίες κατασκευής αυτών στον ως άνω εργολάβο συγκατηγορούμενό του και δεν επέβλεψε την τήρηση των οδηγιών του, με αποτέλεσμα, το οποίο δεν προείδαν αμφότεροι οι ως άνω κατηγορούμενοι, αν και όφειλαν και μπορούσαν να το προΐδουν και αποφύγουν, όταν ο εργαζόμενος στην οικοδομή Θ1, που εκτελούσε εργασίες καλουπώματος στην τράτσα του Α' ορόφου της ανωτέρω οικοδομής, έχασε την ισορροπία του, να πέσει από ύψος επτά (7) μέτρων περίπου στο έδαφος και να υποστεί τις αναφερόμενες στην απόφαση σωματικές

βλάβες, συνεπεία των οποίων, ως μόνης ενεργού αιτίας, επήλθε ο θάνατος του. Προσδιορίζεται, τέλος, επαρκώς στο σκεπτικό της προσβαλλόμενης αποφάσεως η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των προαναφερόμενων παραλείψεων των αναιρεσιόντων κατηγορουμένων και του επελθόντος αποτελέσματος του θανάτου του Θ1. Οι περαιτέρω προσβαλλόμενες από τον αναιρεσιόνα πολιτικό μηχανικού Χ2 αιτιάσεις ότι δεν εκτίθεται στο σκεπτικό και το διατακτικό της προσβαλλόμενης αποφάσεως από που προκύπτει ότι ο ίδιος, ως επιβλέπων την εκτέλεση του έργου πολιτικός μηχανικός, διαπίστωσε ότι ο εργολάβος συγκατηγορούμενός του Χ1 δεν είχε κατασκευάσει τα προστατευτικά μέτρα στην οικοδομή, δοθέντος ότι δεν προέκυψε τούτο κατά τη διαδικασία, , είναι απορριπτέες ως απαράδεκτες, αφού πλήττουν την αναιρετικά ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του Δικαστηρίου της ουσίας. Συνακόλουθα, ο από το άρθρο 510 παρ.1 περ. Δ του ΚΠΔ , πρώτος λόγος αναιρέσεως, κατά τον οποίο η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας, διότι: α) δεν διαλαμβάνονται τα πραγματικά περιστατικά, τα θεμελιωτικά της υποστάσεως (αντικειμενικής και υποκειμενικής) του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, β) η παραδοχή της ότι "η έλλειψη των ως άνω μέτρων ασφαλείας αποδεικνύεται "πλην άλλων στοιχείων" και από την από 14-2-2001 έκθεση αυτοψίας του επιθεωρητή εργασίας Ε1", είναι εντελώς αόριστη, διότι δεν αναφέρονται τα "άλλα στοιχεία" που έλαβε υπ' όψη του το δικαστήριο, και γ) διότι θα έπρεπε το δικαστήριο να αναφέρεται στον μετρίως (και όχι στον άριστο) συνετό και ευσυνείδητο άνθρωπο, είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

IV. Υπέρβαση εξουσίας του δικαστηρίου, που ιδρύει τον από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η' του ΚΠΔ λόγο αναίρεσης, υπάρχει και όταν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο καθιστά χειρότερη τη θέση του εκκαλούντος κατηγορουμένου (άρθρ. 470 του ΚΠΔ). Χειροτέρευση της θέσης του εκκαλούντος κατηγορουμένου επέρχεται και όταν το δικαστήριο, που κρίνει επί ενδίκου μέσου που άσκησε ο ίδιος ή ασκήθηκε υπέρ αυτού, δεν αναγνώρισε στον κατηγορούμενο ένα από τα από το άρθρο 84 παρ. 2 του ΠΚ προβλεπόμενα ελαφρυντικά, που του είχε αναγνωριστεί από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, αντί δε γι' αυτό του αναγνώρισε άλλο ελαφρυντικό, προβλεπόμενο από την ίδια διάταξη, αφού η συνδρομή και της δεύτερης ελαφρυντικής περίπτωσης λαμβάνεται υπόψη στην επιμέτρηση της ποινής κατά το άρθρο 85 του ΠΚ. Επίσης, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 470 εδ. α' και 524 § 2 του ΚΠΔ, προκύπτει ότι η θέση του κατηγορουμένου χειροτερεύει και όταν το δικαστήριο της παραπομπής, κατά την ενώπιον του νέα συζήτηση της εφέσεως του κατηγορουμένου κατά της πρωτόδικης αποφάσεως, που διατάχθηκε ύστερα από αναίρεση την οποία είχε ασκήσει ο κατηγορούμενος εναντίον της προηγούμενης τελεσίδικης αποφάσεως του ίδιου δικαστηρίου, δεν αναγνωρίζει στον κατηγορούμενο ελαφρυντική περίπτωση την οποία του είχε αναγνωρίσει με την αναιρεθείσα απόφασή του. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προβάλλεται από τους αναιρεσιόντες και προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας, το δίκασαν, ως δικαστήριο

της παραπομπής, Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων Αιγαίου, μετά από αναίρεση της προηγούμενης 223/2007 αποφάσεως του, με την ήδη προσβαλλόμενη 280/14-10-2008 απόφασή του, καθ' υπέρβαση εξουσίας του, καταδίκασε τους κατηγορούμενους αναιρεσιόντες για το αδίκημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια με την ελαφρυντική περίπτωση του προτέρου εντίμου βίου (άρθρο 84 § 2εδ. α' του ΠΚ) και επέβαλε ποινή φυλακίσεως πέντε (5) μηνών στον καθένα, με τριετή αναστολή, χωρίς να τους αναγνωρίσει και την ελαφρυντική περίπτωση της επιδείξεως ειλικρινούς μετάνοιας και της επιδιώξεως να άρουν ή να μειώσουν τις συνέπειες της πράξης τους (άρθρο 84 § 2 εδάφιο δ' του ΠΚ), την οποία τους είχε αναγνωρίσει το ίδιο Δικαστήριο, με την αναιρεθείσα 223/2007 απόφαση του. Έτσι, όμως, το Τριμελές Εφετείο κατέστησε χειρότερη τη θέση των αναιρεσιόντων κατηγορουμένων και υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 510 παρ. 1 στοιχ. Η του ΚΠΔ, υπερβαίνοντας την εξουσία του. Κατόπιν τούτων πρέπει να γίνει δεκτός, ως βάσιμος, ο σχετικός δεύτερος λόγος της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση μόνο κατά το μέρος της που παρέλειψε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να αναγνωρίσει στον κατηγορούμενο και τη συνδρομή της ως άνω ελαφρυντικής περιστάσεως του άρθρου 84 παρ. 2 εδ. δ' του ΠΚ που του αναγνωρίστηκε με την αναιρεθείσα 223/2007 προηγούμενη απόφασή του, όπως επίσης και ως προς τη διάταξη της επιμέτρησης της ποινής. Η περαιτέρω προβαλλόμενη αιτίαση αναφορικώς προς την απόρριψη του φερόμενου ως αιτηθέντος από τον συνήγορο των αναιρεσιόντων κατηγορουμένων ελαφρυντικού της καλής συμπεριφοράς για σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την πράξη τους (άρθρο 84 § 2 εδ. ε' του ΠΚ), είναι απορριπτέα, ως αβάσιμη, καθόσον δεν προκύπτει από τα πρακτικά της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι υποβλήθηκε σχετικό αίτημα. IV. Μετά από αυτά και την απόρριψη όλων των λόγων αναίρεσης της περί ενοχής αποφάσεως (μη συντρεχούσης εκ τούτου περιπτώσεως για αυτεπάγγελτη έρευνα τυχόν παραγραφής, κατά τη διάταξη του άρ. 511 εδ.γ του ΚΠΔ), πρέπει η προσβαλλόμενη απόφαση να αναιρεθεί μόνο κατά το μέρος που το Δικαστήριο παρέλειψε να αναγνωρίσει στους κατηγορούμενους και τη συνδρομή της ελαφρυντικής περιστάσεως του άρθρου 84 παρ. 2 εδ. δ' του Π.Κ., καθώς και ως προς τη διάταξη για επιβολή της ποινής και να παραπεμφθεί η υπόθεση, κατά το αναιρούμενο μέρος της, για νέα συζήτηση στο ίδιο Δικαστήριο, το οποίο όμως θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές εκτός από εκείνους που δίκασαν την υπόθεση (519 ΚΠΔ).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί εν μέρει την 280/2008 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Αιγαίου (Πλημμελημάτων), μόνο κατά το μέρος που το Δικαστήριο παρέλειψε να αναγνωρίσει στους κατηγορούμενους και τη συνδρομή της ελαφρυντικής περιστάσεως του άρθρου 84 παρ. 2 εδ. δ' του Π.Κ., καθώς και ως προς τη διάταξη για επιβολή της ποινής.

Παραπέμπει την υπόθεση για νέα συζήτηση, κατά το αναιρούμενο μέρος, στο ίδιο Δικαστήριο, που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές εκτός από εκείνους που δίκασαν προηγουμένως, προκειμένου να ασκήσει κατά τούτο των ανωτέρω εξουσία του και να επιβάλει την προσήκουσα ποινή.

Απορρίπτει κατά τα λοιπά την από 16/12/2008 (αρ.πρωτ. 10606/16-12-08) κοινή αίτηση (δήλωση) των 1) Χ1 και 2) Χ2, για αναίρεση της 280/2008 απόφασης του Τριμελούς Εφετείου Αιγαίου (Πλημμελημάτων).

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 3 Απριλίου 2009.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στις 10 Απριλίου 2009

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ